

Arvfurstens palats

Det är med en sällsynt vacker, ja, ståtlig bok som Utrikesdepartementet firat sin 200-åriga tillvaro. År 1791 inrättade Gustaf III vad som kallades "Konungens kabinett för den utrikes brevväxlingen". Utrikesförvaltningen står nu som utgivare av en jubileumsbok i stor oktav med vackert tryck och många välvalda illustrationer.

Alf Åberg och Jan Mårtenson, **Arvfurstens palats. UD 200 år.** Redaktörer Sven-Otto Allard och Berndt Fredriksson. Förord av utrikesminister Margaretha af Ugglas. Wahlström & Widstrand 1991.

Boken har planerats med två delar. Författare av den första är Alf Åberg. Han berättar hur utrikes frågor handlades i Sverige från 1500-talet fram till upplösningen av svensk-norska unionen 1905. Även senare har som bekant den svenska regeringen ställts inför utrikespolitiska problem, men inte minst nya tekniska hjälpmedel har förändrat sättet att handskas med dem.

Alf Åberg har på det utrymme, som stått till hans förfogande, utvecklat all sin berättartalang. Det är ett nöje att läsa honom. Bland annat har han i texten infört beskrivningar av några svenska diplomater. Johan Adler Salvius var en av de två som för Sverige undertecknade den Westfaliska freden. Numera är han knappast ihågkommen, och ändå har en hel doktorsavhandling skrivits om honom. En annan, som Åberg tagit med, är Carl

Fleetwood, en gång en lovande diplomat på 1880-talet, alltså för hundra år sedan. Han dog ung men lämnade efter sig en utförlig och mycket läsbar dagbok. De sista som nämns är Östen Undén och Raoul Wallenberg och även Dag Hammarskjöld, vars diplomatiska insats var av världshistorisk betydelse snarare än av svensk.

Jubileumsbokens andra del har skrivits av diplomaten och författaren Jan Mårtenson och detta på ett trevligt och personligt sätt. Här behandlas Arvfurstens palats, denna pärla i Stockholms offentliga bebyggelse. Dit flyttade UD år 1906, sedan upplösningen av unionen med Norge framtvungat en genomarbetning av det svenska utrikesdepartementets form. I början fick UD dela byggnaden med Justitiedepartementet och andra. Nu finns inte plats för 800 anställda och ett otal besökande.

Mårtenson beskriver flera byggnader längs Fredsgatan, men huvuddelen handlar om palatset vid Gustaf Adolfs torg. Han har själv arbetat där och vet allt om dess inredning. Han leder läsaren från rum till rum med deras antika möbler; ibland undrar man om det inte vore mera stilenligt om tjänstemännen där använde gåspennor då de skriver.

Säkert är att båda författarna, Åberg och Mårtenson, har all heder av sina olika skildringar av UD:s arbetsvillkor då och nu. Och naturligtvis har ingen av dem underlåtit att framhäva prinsessan Sofia Albertina, Gustaf III:s syster, och vad hon betytt för den svenska kulturhistorien genom att bygga sitt palats.